Европейски парламент
2024-2029

Комисия по правата на жените и равенството между половете

2024/2124(INI)

16.07.2025

ПРОЕКТ НА ДОКЛАД

относно предприемаческата дейност на жените в селските и островните райони и в най-отдалечените региони
(2024/2124(INI))

Комисия по правата на жените и равенството между половете

Докладчик: Елжбета Катажина Лукачийевска

СЪДЪРЖАНИЕ

Страница

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....3

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ.....8

ПРИЛОЖЕНИЕ: ДЕКЛАРАЦИИ ЗА ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ИНФОРМАЦИЯ 10

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно предприемаческата дейност на жените в селските и островните райони и в най-отдалечените региони
(2024/2124(INI))

Европейският парламент,

– като взе предвид Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите[1],

– като взе предвид Директива (ЕС) 2023/970 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 г. за укрепване прилагането на принципа на равно заплащане на жените и мъжете за равен труд или за труд с равна стойност чрез прозрачност в заплащането и механизми за прилагане[2],

– като взе предвид Директива (ЕС) 2019/1158 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно равновесието между професионалния и личния живот на родителите и лицата, полагащи грижи, и за отмяна на Директива 2010/18/ЕС на Съвета[3],

– като взе предвид европейската стратегия за равенство между половете за периода 2020 — 2025 г.,

– като взе предвид стратегията на Европейския инвестиционен фонд и групата на Европейската инвестиционна банка относно равенството между половете[4],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика[5],

– като взе предвид Програмата за лидерство на жените на Европейския институт за иновации и технологии и Европейския съвет по иновациите[6],

– като взе предвид плановете за равенство между половете на Европейското научноизследователско пространство[7],

[1] ОВ L 204, 26.7.2006 г., стр. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
[2] ОВ L 132, 17.5.2023 г., стр. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
[3] ОВ L 188, 12.7.2019 г., стр. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
[4] https://www.eib.org/en/publications/online/all/eib-evaluation-gender-strategy.
[5] ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[6] https://www.eit.europa.eu/our-activities/opportunities/eic-women-leadership-programme.
[7] https://rea.ec.europa.eu/publications/impact-gender-equality-plans-across-european-research-area-0_en.

– като взе предвид своята резолюция от 3 май 2022 г. относно постигането на икономическа независимост на жените чрез предприемачество и самостоятелна заетост[8],

– като взе предвид член 55 от своя Правилник за дейността,

– като взе предвид становището на комисията по земеделие и развитие на селските райони,

– като взе предвид доклада на комисията по правата на жените и равенството между половете (A10-0000/2025),

А. като има предвид, че жените играят ключова роля в икономиката на селските райони, но продължават да са изправени пред правни, финансови, културни и инфраструктурни пречки по отношение на предприемачеството и икономическата независимост; като има предвид, че селските райони са неразделна част от европейския начин на живот, тъй като те въплъщават баланса между традицията и напредъка;

Б. като има предвид, че целенасочената практическа подкрепа, например под формата на микрокредити, наставничество и опростени процедури, може да овласти онези, които пристъпват към предприемачеството за първи път;

В. като има предвид, че жените в най-отдалечените и отдалечените региони са изправени пред по-големи предизвикателства и пречки поради изолацията, застаряването на населението и ограничените услуги;

Г. като има предвид, че съчетаването на предприемачеството със семейния живот продължава да бъде трудно, особено в селските райони, където обществените услуги са ограничени;

Д. като има предвид, че основаното на пола насилие, стигматизирането и липсата на подкрепа подкопават участието на жените в социалния и икономическия живот в селските райони поради липсата на мрежи за подкрепа и по-изразените традиционни роли на половете;

Е. като има предвид, че цифровото приобщаване е от съществено значение за достъпа на жените до обучение, пазари и възможности за дистанционна работа и иновации; като има предвид, че образованието в областта на науките, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ) за момичетата може да спомогне за преодоляване на неравнопоставеността между половете;

Ж. като има предвид, че подкрепата за жените в селското стопанство, традиционните занаяти и творческите сектори допринася за местната икономическа устойчивост, опазването на културата и приемствеността между поколенията;

З. като има предвид, че дезагрегираните по социален пол данни са от съществено значение за разработването на политики за предприемачество в селските райони, които ефективно отговарят на специфичните нужди на жените;

[8] ОВ C 465, 6.12.2022 г., стр. 54.

Интегриране на конкурентоспособността

1. подчертава, че жените предприемачи са основен двигател на иновациите, сближаването и конкурентоспособността в селските райони; призовава за подобрен достъп до финансиране за иновации, адаптирани програми за подкрепа на малките и средните предприятия и възможности в рамките на зелената и цифровата икономика, като се гарантира, че жените предприемачи могат да участват пълноценно в нововъзникващите пазари;

2. призовава за разработването на структурирани мрежи за наставничество и платформи за партньорско обучение, особено в области като цифровизацията, финансите и администрацията;

3. настоятелно призовава държавите членки да насърчават успешните примери на жени предприемачи в селските райони чрез кампании за повишаване на осведомеността с цел повишаване на видимостта, доверието и ангажираността на общността;

4. призовава Комисията и Европейския институт за равенство между половете, в сътрудничество със социалните партньори, да анализират основните пречки пред заетостта и предприемачеството сред жените, включително в най-отдалечените и отдалечените региони;

5. подкрепя стратегията на Комисията за съюза на спестяванията и инвестициите и създаването и разширяването на приобщаващи финансови инструменти, включително специална спестовна сметка на ЕС за инвестиции, за да се увеличи и улесни достъпът до финансиране за дружествата от ЕС;

6. призовава за целенасочени инвестиции в цифрова инфраструктура, развитие на умения и приобщаващи рамки на политиката в областта на цифровите технологии, които да гарантират, че жените в селските райони няма да бъдат пренебрегнати в цифровия преход;

7. призовава за целенасочени мерки за подобряване на достъпа на жените до земя, финансиране, образование и обучение, особено за младите жени земеделски стопани и собственици на предприятия;

8. призовава Комисията да задели подходящо финансиране в рамките на съответните програми в подкрепа на ръководени от жени предприятия в селските и отдалечените райони, особено в иновативните сектори и туристическия сектор;

Интегриране на принципа на готовност за действия при криза

9. призовава държавите членки да гарантират, че образованието включва цифрови умения и предмети в областта на НТИМ по начин, който поставя под въпрос вредните стереотипи, свързани с пола, и подкрепя всеобхватното преподаване относно изразяването на съгласие и правата;

10. настоятелно призовава държавите членки да предоставят съобразени с аспектите на социалния пол обучение, услуги за спешна помощ и инфраструктура за смекчаване на въздействието на кризите върху селските общности;

Традиционна култура и занаяти

11. приветства общностите, които прегръщат своето ръководено от жени местно селско стопанство и традиционните занаятчийски практики, като например тези, насърчавани от местни сдружения на домакини, паметници и музеи, като всички те служат за насърчаване на туризма и социалната гордост в рамките на местната общност;

12. подчертава социално-икономическия потенциал на традиционните занаяти и кръговата местна икономика, особено за жените в напреднала възраст; призовава Комисията и държавите членки да подкрепят предприемачеството, основано на приемствеността на поколенията и основаните на занаяти вериги за създаване на стойност чрез дейности за обучение, финансиране и видимост;

13. насърчава популяризирането на ученето през целия живот, признаването на предишно учене и цифровото приобщаване на жените в напреднала възраст в селските райони;

14. призовава за по-голяма подкрепа за поддържането на вековни занаятчийски традиции като тъкачеството, бродерията и керамиката, както биват насърчавани от множество сдружения на домакини в селските райони;

Селско стопанство

15. подчертава необходимостта от насърчаване на видимостта, признаването и оценяването на приноса на жените в селското стопанство, включително в семейните стопанства; призовава за равен достъп на мъжете и жените до земя, средства по общата селскостопанска политика (ОСП), консултантски услуги, подкрепа за иновациите и наследствени права;

16. насърчава държавите членки да събират разбити по социален пол данни относно собствеността върху земята, ръководните роли в селското стопанство и неформалния принос на жените;

17. призовава за мерки в подкрепа на младите жени земеделски стопани, тъй като приемствеността между поколенията е от ключово значение за поддържане на селскостопанската дейност, която обезпечава както продоволствената сигурност, така и жизнеността на селските общности;

18. призовава за по-голямо приобщаване в рамките на селските райони и за устойчиви и добре свързани райони, които предоставят сигурни, висококачествени продукти и услуги за обществото като цяло;

Равен достъп до инфраструктура и услуги

19. подчертава, че равният достъп до инфраструктура като високоскоростен интернет и надежден транспорт е от съществено значение, за да се даде възможност на жените в селските райони да участват в икономическия, образователния и гражданския живот;

20. насърчава инвестициите в социални предприятия, кооперативи и бизнес модели, свързани с полагането на грижи, които овластяват жените в селските райони, като същевременно отговарят на местните нужди, като например по отношение на грижите за деца, грижите за възрастните хора и благосъстоянието на общностите;

21. подчертава, че ограниченият достъп до здравеопазване, включително грижи за майките и услуги в областта на психичното здраве, засяга непропорционално жените в селските, островните и най-отдалечените региони; призовава държавите членки да гарантират наличието, финансовата достъпност и непрекъснатостта на основните здравни услуги чрез мобилни клиники и телемедицина;

Насилие

22. признава, че основаното на пола насилие, включително домашното, икономическото, сексуалното и психологическото насилие, е сериозна пречка за автономността и участието на жените в икономическия живот в селските и островните региони;

23. призовава Комисията и държавите членки да гарантират, че предприемачеството сред жените в селските, островните и най-отдалечените региони се подкрепя по подходящ начин в многогодишната финансова рамка за периода след 2027 г., включително чрез финансиране по линията на съответните програми като ОСП, „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“; подчертава значението на улесняването на достъпа до финансиране от ЕС за ръководени от жени предприятия в селските райони, кооперативи и проекти в рамките на общността;

24. отново подчертава необходимостта от всеобхватна стратегия на ЕС за предприемачеството сред жените в селските, островните и най-отдалечените региони и призовава за изрично разпределяне на специални финансови ресурси и механизми за финансиране за тази стратегия;

°

° °

25. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Европейската комисия.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

Жените в селските, островните и най-отдалечените региони са основни двигатели на благосъстоянието на общностите, икономическата устойчивост и социалното сближаване. Въпреки това в целия ЕС, включително в държави като Полша, те продължават да се сблъскват със социални, финансови или правни пречки, които ограничават пълноценното им икономическо участие. Настоящият доклад има за цел да хвърли светлина върху тези предизвикателства, като същевременно представи практически и целенасочени препоръки за укрепване на предприемачеството, социалното приобщаване и дългосрочната икономическа независимост на жените в селските райони.

В много държави членки жените в селските райони са непропорционално засегнати от липсата на достъп до финансиране, достъпни грижи за деца, подходящи транспортни връзки, цифрова инфраструктура и чувствителни към аспектите на социалния пол системи за подкрепа. Въпреки че разликата в заплащането на жените и мъжете и традиционните тежести за полагане на грижи продължават да съществуват и в градски условия, те често са по-силно изразени в селските райони. В Полша например жените в периферните общини и общините с ниска гъстота на населението често съчетават неплатения труд по полагане на грижи с неформален труд или семейно земеделие, без признаване или социална закрила. Въпреки това инициативи на местно равнище, като например местни сдружения на домакини или селски кооперативи, доказаха, че с подходящата институционална подкрепа жените могат да играят водеща роля в успешните местни икономики, да опазват културното наследство и да изграждат приобщаващи екосистеми за иновации.

В настоящия доклад се подчертава необходимостта от преминаване от изолирани интервенции към по-всеобхватен и съобразен с равенството между половете подход. В него се призовава за интегриране на принципа на равенството между половете във всички политики в областта на развитието на селските райони, сближаването, цифровите технологии и селското стопанство. В документа също така се подчертава значението на събирането на разбити по социален пол данни, повишаването на осведомеността относно приноса на жените към местните икономики и подкрепата за тяхното участие в НТИМ и в цифровия преход. Тези мерки са от съществено значение, за да се гарантира, че жените няма да бъдат пренебрегнати в трансформацията на селските райони.

Особено внимание се обръща на наличието на финансиране. Жените предприемачи в селските райони, особено онези, които пристъпват към предприемачеството за първи път или работещите в сектора на грижите, туризма или традиционните занаятчийски сектори, все още са изправени пред непропорционални трудности при достъпа до кредитиране и подкрепа за бизнеса. В този контекст в доклада се приветства инициативата за спестовна сметка на ЕС за инвестиции (ISA) и се призовава за специална версия, съобразена с нуждите на жените в селските райони. Освен това той настоятелно призовава Комисията и държавите членки да гарантират, че многогодишната финансова рамка (МФР) за периода след 2027 г. включва целево финансиране за предприемачеството сред жените в рамките на ОСП, „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“.

В доклада се разглежда и естеството на селскостопанския труд в селските райони във връзка с равенството между половете. Въпреки централната роля, която жените играят в селскостопанското производство и управлението на земеделските стопанства, те често са невидими в официалната статистика и разработването на политики. Достъпът до земя, справедливото възнаграждение, наследствените права и достъпът до средства по ОСП продължават да бъдат предизвикателство. Както е показано в проучването, представено на комисията по правата на жените и равенството между половете (FEMM), модели като „синът като наследник“ и подценяването на приноса на жените все още преобладават в много държави членки, включително в Полша.

Освен икономиката, в доклада се разглежда връзката между достъпа до услуги, насилието и изключването. Основаното на пола насилие е широко разпространено явление, което често не се съобщава в селските райони поради стигматизиране, липса на услуги и силни традиционни роли на половете. В доклада се подчертава спешната необходимост от достъпни, поверителни и добре финансирани системи за подкрепа, както и от основани на общностите мерки за осведоменост и превенция.

Важно е да се отбележи, че тази инициатива не само отговаря на съществуващите неравенства, но и предлага една нова визия. Визия за приобщаващо развитие на селските райони, при което жените не играят второстепенна роля, а са основни действащи лица. Когато традиционните занаяти, селското стопанство, кръговата икономика и цифровите иновации не са взаимно изключващи се, а взаимосвързани. Където трудът на жените е видим, ценен и подкрепян.

Докладът се основава на съществуващото законодателство и стратегии на ЕС, включително Директивата за прозрачност в заплащането, Директивата относно равновесието между професионалния и личния живот или Стратегията за равенство между половете за периода 2020—2025 г. Той е приведен в съответствие с целите на Регламента за общоприложимите разпоредби и с принципите на интегриране на равенството между половете и на териториалното сближаване.

При изготвянето на настоящия доклад бяха взети предвид мненията на академични експерти, гражданското общество и членове на Европейския парламент. Докладчикът би желал да благодари на всички, които споделиха своя опит, анализи и практически примери. Техният принос спомогна за оформянето на план на политиката, който е едновременно амбициозен и основан на реалността.

Предприемачеството сред жените в селските райони не е проблем само на малка част от обществото. Това е въпрос на справедливост, сближаване и устойчиво развитие. Сега е времето да се действа.

ПРИЛОЖЕНИЕ: ДЕКЛАРАЦИИ ЗА ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

В съответствие с член 8 от приложение I към Правилника за дейността докладчикът декларира, че е включил в доклада си информация по въпроси, свързани с предмета на досието, която е получил при изготвянето на проекта на доклад от следните представители на интереси, попадащи в обхвата на Междуинституционалното споразумение за задължителен регистър за прозрачност[1], или от следните представители на публични органи на трети държави, включително техните дипломатически мисии и посолства:

1. Представители на интереси, попадащи в обхвата на Междуинституционалното споразумение за задължителен регистър за прозрачност
South East Technological University-Ireland
Yolo - you only live once
Vereniging Universiteiten van Nederland
University of Galway
2. Представители на публични органи на трети държави, включително техните дипломатически мисии и посолства

Списъкът по-горе е изготвен в рамките на изключителната отговорност на докладчика.

Когато физически лица са идентифицирани в списъка по име, по функция или и по двете, докладчикът декларира, че на съответните физически лица е представено Съобщение за защита на данните № 484 на Европейския парламент (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), в което се определят приложимите условия за обработването на техните лични данни и правата, свързани с това обработване.

[1] Междуинституционално споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия за задължителен регистър за прозрачност (ОВ L 207, 11.6.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).